

Nr 109.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag av Östra Värends järnväg.

(4:e avd.)

I en den 10 mars 1936 dagtecknad proposition, nr 220, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att Östra Värends järnväg må försäljas till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag för en köpeskillning av 204,795 kronor och på villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet angivits finner gott fastställa.

I skrivelse den 30 januari 1936 hava fullmäktige i riksgäldskontoret framlagt förslag om försäljning av Östra Värends järnväg till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag.

Till anläggning av nämnda järnväg — som utgår från en punkt, Sevedstorp, norr om Brittatorps station å Växjö—Åseda—Hultsfreds järnväg, och ansluter vid Älghultsby till Östra Smålands järnväg Älghultsby—Oskarshamn samt i likhet med nämnda anslutande banor har en spårvidd av 0.891 meter — utgick åren 1920—1922 statslån ur allmänna järnvägslånefonden med sammanlagt 1,090,000 kronor. Järnvägen öppnades för allmän trafik den 5 december 1922. Driftöverskottet blev emellertid så lågt, att järnvägens ägare, Östra Värends järnvägsaktiebolag, icke kunde fullgöra annuiteterna å statslånen. År 1931 försattes bolaget i konkurs, varefter riksgäldskontoret å exekutiv auktion år 1933 inköpte järnvägen för en köpeskillning av 180,000 kronor, i samband varmed statens återstående fordran, i runt tal 1,693,000 kronor, avskrevs. Underhållet och trafikeringen av järnvägen övertogos sedermera från och med den 1 juli 1933 av Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag enligt ett av Kungl. Maj:t godkänt arrendeavtal. Detta avtal har i behörig ordning uppsagts av bolaget till upphörande den 31 sislidne december, men bolaget upprätthåller alltjämt trafiken å banan.

Under de förhandlingar rörande järnvägens framtida drift, som föregått riksgäldsfullmäktiges framställning, har framkommit, att Östra Smålands järnvägsaktiebolag icke önskar förvärva järnvägen. Vid sådant förhållande

och då det synts ej kunna ifrågasättas, att statens järnvägar skall övertaga driften å järnvägen, hava — under förutsättning att järnvägen icke skall nedläggas — endast två utvägar ansetts återstå, nämligen antingen att fortsättningsvis utarrendera järnvägen till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag eller att försälja densamma till detta bolag. Nämda bolag har emellertid, på sätt riksgäldsfullmäktige framhållit, uppställt sådana villkor för ett arrendeavtal — bland annat att staten skulle åtaga sig alla kostnader för järnvägens vidmakthållande — att denna utväg befunnits ej kunna komma i fråga.

Det av fullmäktige i riksgäldskontoret framlagda, av järnvägsekonomitutredningen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i huvudsak tillstyrkta förslaget till försäljning av järnvägen innebär i stort sett följande. Järnvägen skall överlätas till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag, som dock äger sätta ett dotterbolag i sitt ställe. Den föreslagna köpeskillingen uppgår till 204,795 kronor, motsvarande dels vad riksgäldskontoret vid inköpet av banan erlagt för densamma, 180,000 kronor, och dels av riksgäldskontoret havda utlägg till belopp av 24,795 kronor för järnvägens vidmakthållande. Beloppet 180,000 kronor skall inestå såsom en riksgäldskontorets fordran, att erläggas först därest järnvägen framdeles skulle komma att realiseras. Det andra delbeloppet av köpeskillingen, 24,795 kronor, skall gäldas kontant eller ock jämte ränta därå betalas under loppet av 14 år, dock att köparen skall vara befriad från amortering under de fyra första åren. Till säkerhet för fullgörandet av betalningen av inestående belopp skall riksgäldskontoret erhålla inteckningar i järnvägen med bästa förmånsrätt ävensom, därest ett dotterbolag övertager järnvägen, borgen av Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag. Vid realisation av järnvägen eller del därav skall till riksgäldskontoret inbetalas vad vid realisationen inflyter intill belopp, motsvarande riksgäldskontorets intecknade fordran, dock med avdrag för kostnader i och för försäljning och eventuell avstyckning. Staten skall äga inlösa järnvägen för ett belopp, motsvarande den vid riksgäldskontorets försäljning av järnvägen avtalade köpeskillingen, ökad med de belopp, som framdeles kunna bindas i anläggningen, men minskad med behöriga avdrag på grund av realisering samt slitning och annan teknisk värdeminskning.

Departementschefen har beträffande köpeskillingen för järnvägen, 204,795 kronor, erinrat om att banans realisationsvärde enligt riksgäldskontoret uppskattats till allenast 168,000 kronor. Vid en framdeles inträffande realisation av järnvägen kunde därför enligt departementschefens mening det då i varje fall inestående beloppet å 180,000 kronor, motsvarande det värde, vartill järnvägen såsom tillgång bokförts hos riksgäldskontoret, måhända komma att icke helt vinna täckning. Däremot syntes det departementschefen finnas utsikter att under de närmaste fjorton åren återfå riksgäldskontorets förberörda utlägg å sammanlagt 24,795 kronor. Då härtill komme, att en utarrendering av järnvägen, som icke hade något egentligt affärsvärde, icke syntes kunna medföra ett från statens synpunkt bättre ekonomiskt

resultat, och försäljningen skulle innebära, att järnvägen definitivt överlätes å det järnvägsföretag, med vilket den finge anses hava sitt närmaste samband, syntes enligt departementschefens mening goda skäl tala för den föreslagna försäljningen.

Vid avgörandet av nu förevarande fråga om Östra Väreuds järnvägs fortsatta bestånd torde statsmakterna, såsom departementschefen framhållit, endast hava att välja mellan tvenne utvägar, avseende den ena järnvägens nedläggande och den andra försäljning av järnvägen till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag, varmed skulle öppnas möjlighet till fortsatt drift. Trafikmängden å järnvägen är visserligen, enligt vad järnvägsekonomiutredningens utlåtande i ärendet giver vid handen, relativt obetydlig. Med hänsyn till ortens och de anslutande järnvägarnas intressen har utskottet, i likhet med departementschefen, dock funnit det upprättade försäljningsavtalet böra från statens sida godtagas.

Utskottet.

Med tillstyrkande av förevarande proposition får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att Östra Väreuds järnväg må försälas till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag för en köpeskilling av 204,795 kronor och på villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet angivits finner gott fastställa.

Stockholm den 12 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 104.
